

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni koosoleku protokoll nr 97

14.märtsil 2019 kell 10.00-11.45

Võtsid osa: komisjoni liikmed Liisa Oviir, Kaarel Tarand, Vello Andres Pettai, Airi Mikli, Tõnis Mölder, Anne Hansberg, Paul Puustusmaa, Väino Linde ja Veiko Lukmann (asendusliige) ning komisjoni ametnikud Zoja Masso ja Helin Leichter

Juhatas: Liisa Oviir

Protokollis: Zoja Masso

Päevakord:

1. Saabunud kirjad
2. Käimasolevad menetlused
3. Riigikontrolli kontrolliaruande juhtumid
4. ÕAO vastus ERJK-le (keelatud annetuse tagastamise võimatus)
5. Õiguskantsler EKS-is sätestatud viivisemäära põhiseaduspärasusest

1. Saabunud kirjad

1.1. J. Š. avaldus Kristina Šmiguni valimiskulude kohta.

Otsustati:

Menetlust mitte algatada.

1.2. M. S avaldus Vladimir Sveti võimaliku valimisreklaami kohta.

Otsustati:

Menetlust mitte algatada.

1.3. J. P. avaldus Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna võimaliku valimisreklaami kohta.

Otsustati:

Menetlust mitte algatada.

1.4. T.R. avaldus Laine Randjärve võimaliku valimisreklaami kohta.

Otsustati:

Menetlust mitte algatada.

1.5. Eesti Keskerakond esitas komisjoni järelepärimisele vastusena tasumisdokumendid Nõmme ja Mustamäe elanikele postitatud voldikute trükkimise ja postituse kohta.

Otsustati:

Menetlus lõpetada.

1.6. M. J. avaldus Lauri Laasi valimiskampaania kulude kohta.

Otsustati:

Teha Lauri Laasile avalduses esitatud asjaolude selgitamiseks järelepärimine.

1.7. H. S. avaldus võimaliku poliitilise reklaami nõuete rikkumise kohta Viimsi vallas.

Otsustati:

Menetlust mitte algatada.

2. Käimasolevad menetlused

2.1. Keskerakonna (KE) sularahajääk: 14.02.2017 ettekirjutuse nr 60, mis tehti keelatud annetuse (anonüümse) summas 110 000 eurot kandmiseks riigieelarvesse ja mille täitmise tähtaeg oli 15.03.2017. KE vaidlustas ettekirjutuse halduskohtus ja sai esialgse õiguskaitse. Kohtuotsus 22.12.2017 – jätta KE kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata. KE esitas apellatsioonkaebuse. Ringkonnakohtu istung toimus 06.03.2019, otsus tehakse teatavaks 04.04.2019 kl 15.00.

2.2. Keskerakonna (KE) majatehing: 14.07.2017 ettekirjutus nr 62, mis tehti keelatud annetuse (juriidilise isiku) summas 220 000 eurot kandmiseks riigieelarvesse. KE täitis ettekirjutuse lõplikult 18.02.2019 ja loobus kaebusest. Kohus lõpetas kaebuse menetlemise 27.02.2019.

Otsustati:

Pöörduda Rahandusministeeriumi poole EKS § 12¹² lõikes 2 sätestatud ettekirjutuse tähtjaks mittetäitmise korral määratud viiviste sissenõudmiseks Eesti Keskerakonnalt – poolt 8, vastu 1 liige (T.M.).

2.3. Keskerakonna (KE) vaadete propageerimine väljaandes „Stolitsa“ - käsitletav erakonna ja selle liikmete avalike vahendite arvel tehtud valimiskampaaniana (menetlus algatati Tallinna linnavolikogu Reformierakonna fraktsiooni avalduse alusel). Komisjon tegi ettekirjutused KE-le, Taavi Aasale (T.A.) ja Aleksandr Tšaplõginile (A.T.) annetuse, so avalike vahendite tagastamiseks Tallinna linnavalitsusele.

- KE vaidlustas ettekirjutuse nr 70 kohtus, sai selle täitmise suhtes esialgse õiguskaitse; Tallinna Halduskohus otsustas 30.11.2018 jätta kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata; KE esitas 31.12.2018 apellatsioonkaebuse; 22.03.2019 toimub Ringkonnakohtu istung.
- T.A. täitis ettekirjutuse nr 71, kuid vaidlustas selle Tallinna Halduskohtus; kirjalik menetlus; otsus tehakse teatavaks 01.04.2019.
- A.T. vaidlustas ettekirjutuse nr 72 kohtus; kohus ei kohaldanud esialgset õiguskaitset ja A.T. täitis ettekirjutuse; Tallinna Halduskohus otsustas 18.01.2019 jätta kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata; A.T. esitas 18.02.2019 apellatsioonkaebuse, komisjon esitab oma seisukohad 21.03.2019.

2.4. PBK saatesarja „Russkii vopros“ saated perioodil 02.09.2017-14.10.2017 – komisjon algatas menetluse Keskerakonna (KE) suhtes erakonnaseaduse võimaliku rikkumise tuvastamiseks, mis seisneb erakonna valimispropaganda tegemises avalikes vahendite arvelt. Komisjoni tellimusel valmis saadete mõjuanalüüs meediaekspertidelt Andres Jõesaarelt. Komisjon tegi KE-le ettekirjutuse nr 74 keelatud annetuse tagastamiseks, mille täitmise tähtaeg oli 19.11.2018. KE vaidlustas ettekirjutuse kohtus ja sai esialgse õiguskaitse; kaebus on menetluses.

2.5. Keskerakonna (KE) poolt perioodil 2009-2016 Midfield OÜ-lt saadud soodustatud hinnaga teenused ja erakonna kulude tasumine Midfield OÜ poolt. Komisjon tegi KE-le järelepärimise, millele KE keeldus vastuseid andmast, viidates käimasolevale kriminaaluurimisele samas asjas. Komisjon tegi KE-le 26.11.2018 ärakuulamiskirja, millele KE vastas kahes osas - 25.01.2019 ja 05.02.2019. Komisjon otsustas teha Eesti Keskerakonnale ettekirjutuse OÜ-lt Midfield saadud keelatud annetuse tagastamiseks. Ettekirjutus on koostamisel.

Otsustati:

Lisada ettekirjutusse sunniraha hoiatus summas 500 eurot ja märkida ettekirjutuse täitmise tähtajaks 60 päeva.

- 2.6. Keskerakonna (KE) garantiikirjade menetlus: 04.12.2017 ettekirjutus nr 63, millega kohustati KE kajastama Arbitraažikohtu otsuse alusel KE-lt Midfield OÜ kasuks väljamõistetud ning KE poolt ka tasutud kulutuste summas 533 411 eurot kajastamist komisjonile esitatavas vastava perioodi kuluaruandes. KE täitis ettekirjutuse pärast kolmanda sunniraha (15 000) hoiatuse saamist kuupäevaks 02.01.2019. Enne ettekirjutuse täitmist kaebas erakond teistkordse sunniraha rakendamise otsuse kohtusse. KE loobus kaebusest 21.02.2019 (tehti kohtumäärus haldusasja nr 3-18-988 lõpetamise kohta).
- 2.7. Erakonna Eestimaa Rohelised (ROH) 12.10.2018 ettekirjutus nr 75, mis tehti keelatud annetuse tagastamiseks oma võlausaldajatele, et sellega lõpetada enda krediteerimine võlausaldajate poolt. ROH on saanud krediiti soodustatud tingimustel, so intressivabalt ja ilma tagasimakse tähtajata, milline võimalus puudub teistel isikutel. Nii erakonna krediteerimine mittekrediidiasutuse poolt kui tarnijate poolt teenuse kättesaadavaks tegemine soodustatud tingimustel on erakonnaseaduse kohaselt käsitletavad kui keelatud annetus, mis tuleb tagastada selle teinud isikutele, antud juhul võlausaldajatele. Erakond vaidlustas ettekirjutuse kohtus ja sai esialgse õiguskaitse. Kohtuistung toimus 14.02.2019; ROH lubasid ettekirjutuse täita koheselt, kui ületavad RK 2019 valimistel riigitoetuse saamiseks vajaliku künnise, muul juhul lubas kohtunik neil teha komisjonile 13. märtsiks 2019 ettepaneku ettekirjutuse täitmise ajakava kohta; jätkub kirjalik menetlus.
- 2.8. Tõnis Paltsi (T.P.) Riigikogu 2015 valimiskampaania aruandest nähtub, et seisuga 30.09.2018 võlgneb ta kolmele juriidilisele isikule kokku 9 348 eurot. Võlausaldajatele tehtud järelepärimistele laekusid järgmised vastused: OÜ Saaremaa Raadio kinnitas, et on võlga summas 1 435 eur püüdnud T. P-lt tulutulult sisse nõuda; OÜ Senat Turundus keeldus võlga kommenteerimast; OÜ Lääne Elu vastas, et T. P. aruandes deklareeritud kuluarve on ta esitatud hoopis MTÜ-le Saarte Heaks, kes on tänaseks likvideeritud ja seda koos võlga.

Komisjon tegi T.P. -le 13.12.2018 järelepärimise Riigikogu 2015 valimiskampaania aruandes deklareeritud kulude ja nende tasumiste kohta, mis on senini vastuseta. Komisjon tegi nõutud andmete ja dokumentide esitamiseks T.P.-le 30.01.2019 ettekirjutuse koos sunniraha hoiatusega summas 500 eurot. T. P. võttis ettekirjutuse vastu 06.03.2019.

3. Riigikontrolli kontrolliaruande juhtumid

Hiljuti lõppenud auditis „Omavalitsuste teavitustegevus valdade ja linnade infolehtedes“ tuvastas Riigikontroll kohalikes lehtedes mitmesuguseid poliitilise tähendusega sõnumeid, mille edastamise vajadus ei seostu Riigikontrolli hinnangul omavalitsuse ülesannete ega avaliku huviga. Riigikontroll edastas info nendest sõnumitest komisjonile uurimaks, kas juhtumite asjaoludes esineb erakonnaseaduse rikkumisele viitavad tunnuseid ehk valimiskampaaniaks avalike vahendite kasutamist, mis erakonnaseaduse kohaselt loetakse keelatud annetuseks ja tuleb tagastada selle teinud isikule. Komisjon hõlmas valimisse 15 artiklit, milles oli selgelt eristatav tegelik kasusaaja, jättes neist kõrvale 4 artiklit, mida oli varasemalt menetletud. Komisjon hindas 11 artiklit kooskõlas lehtede üldpildiga ja leidis, et nende puhul on tegemist valimiskampaaniaga ning algatas menetlused 9 isiku suhtes ning tegi neile järelepärimised.

- 3.1. Enn Karu vastas järelepärimisele, et ei tunnista tema poolt lehes Oma Vald avaldatud artiklit „Ühe Võrokese lugu“ enda valimisreklaamiks.

Otsustati:

Teha Enn Karule ärakuulamiskiri – poolt 5, vastu 4 liiget (T.M, V.L., P.P., A.H.).

- 3.2.** Eesti Keskerakond vastas talle tehtud järelepärimisele, et ei nõustu komisjoni seisukohaga, et enne KOV 2017 valimisi väljaandes Pealinn avaldatud artikleid „EMERIITPROFESSOR: „Tallinna tegevlinnapea Taavi Aas tunneb hästi linna eesmärke“, „Keskerakonda toetavad Tallinnas ligi pooled elanikud“ ja „Uuring: Taavi Aas meeldiks elanikele linnapeana kõige rohkem“ saab seostada erakonna valimiskampaaniaga.

Otsustati:

Teha Eesti Keskerakonnale ärakuulamiskiri – poolt 8, vastu 1 liige (T.M.).

- 3.3.** Mihhail Kõlvart vastas järelepärimisele, et ei tunnista Stolitsas avaldatud artiklit „Esimene number: Lasnamäe nimekirja esinumber on Kõlvart“ enda valimisreklaamiks.

Otsustati:

Teha Mihhail Kõlvartile ärakuulamiskiri – poolt 8, vastu 1 liige (T.M.).

- 3.4.** Taavi Aas vastas järelepärimisele, et ei tunnista Stolitsas avaldatud artiklit „Majandusmees ja visionäär Taavi Aas – Mustamäe esinumber“ enda valimisreklaamiks.

Otsustati:

Teha Taavi Aasale ärakuulamiskiri – poolt 8, vastu 1 liige (T.M.).

- 3.5.** Yana Toom (art. Stolitsas „Number üks Põhja-Tallinnas“) pole järelepärimisele vastanud.

Otsustati:

Võtta vastuse taotlemiseks adressaadiga ühendust.

- 3.6.** Valimisliit Järva Valla Heaks tasus järelepärimise saamise järel Jaani Teatajas avaldatud reklaamartikli „Luuakse valimisliit Järva Valla Heaks“ maksumuse reklaamhinnakirja järgi ja deklareeris vastava kulu valimisliidu KOV 2017 kampaaniaaruandes.

Otsustati:

Menetlus lõpetada.

- 3.7.** Valimisliit Koostöö tasus järelepärimise saamisel järel Surju Sõnumites avaldatud artikli „Head Surju valla valijad!“ maksumuse reklaamhinnakirja järgi ja deklareeris vastava kulu valimisliidu KOV 2017 kampaaniaaruandes.

Otsustati:

Menetlus lõpetada.

- 3.8.** Toomas Uudeberg (art. lehes Tamsalu AJALEHT: Lugupeetud vallakodanik!) palus vastamise tähtaja pikendamist.

Otsustati:

Pikendada järelepärimisele vastamise tähtaega 30 päeva võrra.

- 3.9.** Erakond Isamaa suhtes algatati menetlus Viimsi Teatajas avaldatud erakonda reklaamiva artikli „Parim elukeskkond kõikidele viimsilastele!“ eest. Erakond tasus järelepärimise saamise järel artikli maksumuse Viimsi vallale ja esitas komisjonile tasumist tõendavad dokumendid.

Otsustati:

Menetlus lõpetada.

4. ÕAO vastus ERJK-le (keelatud annetuse tagastamise võimatus)

Võeti esitatud informatsioon teadmiseks.

5. Õiguskantsler EKS-is sätestatud viivisemäära põhiseaduspärasusest

Liisa Oviir andis ülevaate Õiguskantsleri juures toimunud selleteemalisest kohtumisest.

/allkirjastatud digitaalselt/

Liisa Oviir
Koosoleku juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Zoja Masso
Protokollija